

Onderwerp Locatiekeuze asielzoekerscentra (AZC) in Haarlem en uitbreiding tijdelijke opvangcapaciteit	
Nummer	2023/350820
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	4.1 duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	PCM
Auteur	Buisman, S., Esselink, H.
Telefoonnummer	023-5114443
Email	sbuisman@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Met de wet 'gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (kortweg de spreidingswet) worden gemeenten, naast het Rijk, medeverantwoordelijk voor de realisatie van duurzame asielopvang voor vluchtelingen en asielzoekers.</p> <p>Op 9 maart jl. is in de gecombineerde vergadering van de commissies Ontwikkeling en Bestuur de opinienota betreffende het concept van de Wet behandeld. Uit de bespreking van de opinienota bleek dat de commissie zich in meerderheid kon vinden in de voorgestelde selectiecriteria voor potentiële locaties in Haarlem. Naar voren kwam dat bij de locatiekeuze zo veel mogelijk gekeken moet worden naar wijken met voldoende draagkracht en dat de voorkeur uitgaat naar relatief kleine opvanglocaties. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat de opvanglocatie voor het COA groot genoeg moet zijn om op locatie voorzieningen aan te kunnen bieden, en om de locatie in praktisch opzicht goed te laten functioneren. Om aan de opgave van 620 opvangplekken in Haarlem te voldoen, stelt het college daarom aan de raad voor om twee locaties aan te wijzen, voor gemiddeld 310 mensen per locatie.</p> <p>De potentiële locaties zijn geïnventariseerd en beoordeeld op basis van de selectiecriteria en onderbouwing aan de hand van het regionaal afwegingskader. Hierbij wordt de gewenste spreiding over de stad en in de regio, evenals het tempo waarin de verschillende locaties gerealiseerd kunnen worden, in beschouwing genomen. Het college stelt daartoe twee duurzame locaties voor.</p> <p>Met dit raadsbesluit wordt de gemeenteraad gevraagd in te stemmen met de locatiekeuze die het college voor Haarlem heeft voorbereid. Daarnaast vraagt het college de raad in te stemmen met de uitbreiding van de tijdelijke opvangcapaciteit die benodigd is totdat de duurzame opvanglocaties gereed zijn.</p>

1. Inleiding

Recent is het concept van Wet 'gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' – kortweg de spreidingswet - gepubliceerd. Hiermee worden gemeenten – naast het Rijk - medeverantwoordelijk voor de realisatie van asielopvang voor vluchtelingen en asielzoekers. Concreet betekent dit dat alle gemeenten in Nederland een wettelijke taakstelling krijgen voor het realiseren van permanente opvang van asielzoekers. In de wet is ook een aanwijzingsbevoegdheid opgenomen voor het rijk om gemeenten te kunnen dwingen mee te werken aan de vestiging van een AZC.

Hoewel er nog geen wettelijke basis is, hebben de colleges in de regio Kennemerland afgesproken om conform het landelijke Transitieplan Crisisnoodopvang uiterlijk 1 april 2023 het concept regioplan Kennemerland aan de provincie aan te bieden. Dit regioplan Kennemerland geeft inzicht in de wijze waarop de negen gemeenten in Kennemerland gezamenlijk vorm geven aan de opgave zoals die door het Rijk is neergelegd. Er is sprake van een concept, omdat de colleges hechten aan betrokkenheid van hun gemeenteraden. Het regioplan wordt dan ook ter visie aan de gemeenteraden voorgelegd.

Visie

De gemeenten vangen in de regio Kennemerland al asielzoekers op. De opgave die er nu ligt, voert het college uit in het besef dat dit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid is. Het college beseft dat de vraag soms een uitdagende is en dilemma's met zich meebrengt vanwege de beschikbaarheid van voorzieningen die iedereen nu eenmaal nodig heeft. Ook al is er nog geen wettelijke basis, en daarmee geen verplichtend karakter, wil het college haar verantwoordelijkheid nemen om bij te dragen aan het beëindigen van de crisis in de asielketen conform het landelijke akkoord Transitieplan Crisisnoodopvang van november 2022. Het college wil ervoor zorgen dat asielzoekers een plek kunnen krijgen die hen veiligheid en onderdak geeft. Er worden afspraken gemaakt met het COA over dagbesteding, onderwijs en zorg en we hebben oog voor de omgeving en integratie. Alle negen gemeenten in onze regio nemen deze verantwoordelijkheid, in het besef dat wij in de regio Kennemerland solidair zijn, veerkracht kennen en organisatievermogen hebben. Juist door deze samenwerking zijn in 2022 mooie resultaten geboekt als het gaat om de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, asielzoekers en de versnelde instroom van statushouders.

De opgave voor Haarlem

Het Rijk heeft de opgaven per regio en per gemeente verdeeld op basis van inwoneraantal. Voor onze regio Kennemerland geldt een opgave van 2.108 permanente opvangplekken die uiterlijk eind 2023 moet zijn gerealiseerd. Voor Haarlem betekent dit een opgave van 620 plekken.

Op 9 maart jl. is in de gecombineerde vergadering van de commissies Ontwikkeling en Bestuur de opinienota behandeld. Uit de bespreking van de opinienota bleek dat de commissie zich in meerderheid kon vinden in de voorgestelde selectiecriteria voor potentiële locaties in Haarlem. Naar

voren kwam dat bij de locatiekeuze zo veel mogelijk gekeken moet worden naar wijken met voldoende draagkracht en dat de voorkeur uitgaat naar relatief kleine opvanglocaties. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen dat de opvanglocatie voor het COA groot genoeg moet zijn om op locatie voorzieningen aan te kunnen bieden, en om de locatie in praktisch opzicht goed te laten functioneren. Om aan de opgave van 620 opvangplekken in Haarlem te voldoen, stelt het college daarom aan de raad voor om twee locaties aan te wijzen, voor gemiddeld 310 mensen per locatie waarbij de redelijke capaciteit van het pand leidend is. Mochten de panden uiteindelijk onvoldoende ruimte bieden voor de opgave, of mocht er sprake zijn van een piekinstroom dan wordt er tijdelijke opvang gecreëerd met cruiseschepen op het Spaarne (flexibele schil).

Op basis van de selectiecriteria en onderbouwing aan de hand van het regionaal afwegingskader legt het college de volgende locaties aan de raad voor:

1. Zijlweg 245
2. Meesterlottelaan 301/Dreef 48

In het concept regioplan staat een overzicht met alle potentiële regionale locaties. Met dit raadsbesluit wordt de gemeenteraad gevraagd in te stemmen met de locatiekeuzes die het college voor Haarlem heeft voorbereid.

Opvangcapaciteit ter overbrugging

De verwachting is dat de voorkeurlocaties langere tijd zullen vergen om tot realisatie te komen. De noodzaak om op korte termijn opvang beschikbaar te stellen aan het COA is hoog.

Om die reden stelt het college aan de raad voor om voor de korte termijn te blijven inzetten op tijdelijke opvangcapaciteit:

- i. Verlengen van het verblijf van 2 cruiseschepen gelegen aan de Conradkade (210 personen)
- ii. Toevoegen van een 3^e cruiseschip nadat een nieuwe aanlegplaats in het Spaarne is gerealiseerd (max. 200 personen)
- iii. Uitbreiden van de tussenvoorziening Laan van Decima (max 200 personen).

De termijnen waarvoor deze tijdelijke noodopvang capaciteit beschikbaar kan en moet blijven, vraagt per locatie nader onderzoek. Zodra de duurzame opvangcapaciteit beschikbaar is, worden de tijdelijke opvanglocaties afgebouwd.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. In te stemmen met de locatiekeuze voor de vestiging van twee AZC's in de gemeente Haarlem, te weten:
 - Zijlweg 245
 - Meesterlottelaan 301/Dreef 48

2. In te stemmen met het voornemen om de huidige opvangcapaciteit in Haarlem te handhaven en uitbreiden middels:

- Verlengen van het verblijf van 2 cruiseschepen gelegen aan de Conradkade (210 personen)
- Toevoegen van een 3^e cruiseschip nadat een nieuwe aanlegplaats in het Spaarne is gerealiseerd (max. 200 personen)
- Uitbreiden van de tussenvoorziening Laan van Decima (max 200 personen).

3. Beoogd resultaat

Door in te stemmen de locatiekeuzes van Haarlem levert de raad haar bijdrage aan de regionale en lokale opgave in het realiseren van opvang voor asielzoekers. Ter overbrugging van de periode die vereist is om duurzame opvangaccommodaties te realiseren, biedt Haarlem tijdelijke opvangcapaciteit aan.

4. Argumenten

1. Opstellen longlist mogelijke locaties en selectiecriteria

In eerste aanleg is een longlist opgesteld van alle locaties die in Haarlem beschikbaar kunnen zijn voor de opvang van grotere groepen asielzoekers: leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen. Vervolgens zijn selectiecriteria geformuleerd, eisen en wensen die aan een locatie gesteld moeten worden:

Eisen

- 1) De locatie bevindt zich binnen stedelijk gebied en dus buiten Waarderpolder, de groene zoom en natuur.
- 2) Er is voldoende ruimte voor opvang van minimaal 150 tot maximaal 400 personen;
- 3) De locatie is minimaal voor 5 jaar beschikbaar, bij voorkeur aanzienlijk langer;
- 4) Planologische bestemming is passend of er is reële kans deze passend te maken;
- 5) Tenminste 1 locatie is binnen 1 jaar beschikbaar.

Wensen

- 6) Er is een goede spreiding over de stad waarbij ook de leefbaarheid van de wijken in ogenschouw wordt genomen;
- 7) De locatie is goed bereikbaar voor (openbaar) vervoer en voorzieningen;
- 8) Tenminste 1 locatie biedt de ruimtelijke flexibiliteit om het aantal op te vangen asielzoekers in de loop der tijd op- respectievelijk af te schalen.
- 9) De opgave van de Spreidingswet weegt zwaarder dan het eerder voorziene gebruik van de locatie.

De eisen en wensen zijn samen met de (vertrouwelijke) longlist voorgelegd aan de gecombineerde raadscommissie bestuur en ontwikkeling d.d. 9 maart 2023.

2. De gemeenteraad heeft bijgedragen aan de lokale selectiecriteria

In de commissievergadering van 9 maart hebben de leden van de gemeenteraad input gegeven op de lokale selectiecriteria. Hier kwamen de volgende punten naar voren die zijn meegenomen bij de inventarisatie en beoordeling van de potentiële locaties:

- Meer aandacht voor de vestiging in relatief draagkrachtige wijken, af te meten aan de Leefbaarometer waarbij een sterke voorkeur bestaat voor locaties ten westen van het Spaarne.
- Aandacht voor voorzieningen voor asielzoekers zoals recreatie, ontspanning, sport, onderwijs en zorg.
- Zorgen voor voldoende kwaliteit van de opvang accommodatie.

Na de behandeling in de gecombineerde raadscommissie is de longlist getoetst aan de eisen en wensen. Hieruit vloeide een selectie van 6 meest kansrijke locaties. De longlist met de resultaten van de beoordeling op de geformuleerde criteria is als bijlage toegevoegd.

3. Keuze voor twee locaties in Haarlem

Uit de meest kansrijke locaties is tenslotte een keuze voor 2 locaties gemaakt. Doorslaggevende argumenten hiervoor zijn daarbij geweest de opvattingen zoals die in de gecombineerde commissievergadering van 9 maart 2023 kenbaar zijn gemaakt: sterke wijken (hoge score leefbaarometer) ten westen van het Spaarne, spreiding in de regio en de spreiding van kwetsbare voorzieningen over de verschillende stadsdelen. Daarnaast is gekeken naar de snelheid van realisatie waarbij bestaand (te transformeren) vastgoed de voorkeur geniet. Deze worden door de regiocoördinator VRK opgenomen in het regionale plan zoals dat in eerste aanleg aan het provinciebestuur zal worden gepresenteerd.

In de commissievergadering kwam bij meerdere fracties naar voren dat de voorkeur uitgaat naar opvanglocaties die relatief kleiner zijn.

Het COA stelt formeel dat er geen harde eisen meer gesteld worden ten aanzien van de minimale c.q. maximale omvang van AZC's. Informeel bestaat wel, zeker voor stedelijke omgevingen, een voorkeur voor relatief grotere omvang. Informeel geldt voor het COA een opvang voor 600 personen als optimaal. Bedrijfseconomisch kan op deze schaal een goede beheersorganisatie worden gevormd en gefinancierd. Daarnaast geldt dat met deze omvang goede voorzieningen getroffen kunnen worden voor bijvoorbeeld ontspanning, zorg en onderwijs.

Gehoord de opvattingen in de commissie en daartegenover de opvattingen binnen het COA, wordt nu voorgesteld uit te gaan van 2 locaties van elk gemiddeld 310 personen in Haarlem waarbij de capaciteit van het pand leidend is. Hiermee kan aan de opgave voor de duurzame opvang van 620 asielzoekers in Haarlem worden voldaan.

Zijlweg 245

Het gebouw aan de Zijlweg 245 is vrijstaand gelegen naast de randweg op enige afstand van bestaande woningen. Dit deel van de wijk kleurt donkergroen in de leefbaarometer. De Zijlweg 245 is eigendom van een particuliere eigenaar en verhuurd aan een commerciële verhuurder voor kamerverhuur. In het gebouw wonen op dit moment arbeidsmigranten en studenten. Daarnaast is sprake van leegstand vanwege onderhoudsproblematiek. Het gebouw biedt ruimte voor noodzakelijke voorzieningen als recreatie en gezondheidszorg. Voorzieningen zoals sport en onderwijs moeten in de nabijheid gerealiseerd worden, waarbij gekeken wordt naar de mogelijkheden bij de omliggende onderwijsvoorzieningen. De huidige bestemming is wonen. De inschatting is dat de passende bestemming (maatschappelijk) kan worden gerealiseerd. De wettelijke opgave voor het opvangen van asielzoekers weegt zwaarder dan de bestaande bestemming en het gebruik als kamerverhuurbedrijf.

Meesterlottelaan 301/Dreef 48

De Meesterlottelaan/Dreef is gelegen in de Koninginnebuurt in Haarlem-Zuid aan de rand van de Haarlemmerhout. Deze wijk kleurt ook donkergroen in de leefbaarometer. Het kantoren complex bestaat uit twee delen. Een deel van de locatie is de komende anderhalf jaar nog gehuurd door de gemeente als opvang voor Oekraïners. Het eerder leegstaande kantoorpand is hiervoor verbouwd. Het andere deel wordt verhuurd aan ZZP'ers en kleine ondernemers. De eigenaar is een particuliere ontwikkelaar. Na afloop van de huurperiode als opvanglocatie voor Oekraïners heeft de eigenaar plannen voor een ontwikkeling met woningbouw. De noodzakelijke voorzieningen voor asielzoekers zoals sport, recreatie, onderwijs en gezondheidszorg kunnen in het complex gerealiseerd worden. De huidige bestemming is gemengd-5. De inschatting is dat de passende bestemming (maatschappelijk) kan worden gerealiseerd. Ook hier geldt dat de wettelijke opgave voor het opvangen van asielzoekers zwaarder weegt dan de bestaande bestemming en het mogelijke toekomstige gebruik. De verwachting is dat het complex pas beschikbaar is als AZC locatie nadat de opvang voor Oekraïners is beëindigd.

4. Financiën

De gemeente is verantwoordelijk voor het vinden van locaties voor asielopvang. Het COA draagt vervolgens alle kosten met betrekking tot de verwerving, de inrichting en de exploitatie van de nieuwe locatie. Voor de financiering van de uitbreiding tijdelijke opvangcapaciteit (besluitpunt 2) worden de financiële consequenties uitgewerkt en vóór het zomerreces aan de raad aangeboden.

Ook gemeenten zullen mogelijk te maken krijgen met de kosten voor de implementatie van het Transitieplan Crisisnoodopvang en de spreidingswet. Hiervoor is nog geen landelijke financiële regeling afgesproken. Wel heeft het Rijk inmiddels opdracht gegeven aan adviesbureau AEF om hier onderzoek naar te doen.

5. Risico's en kanttekeningen

1 Combinatie met woningbouw

In de commissievergadering is ook een voorkeur uitgesproken om bij de selectie voor kansrijke AZC-locaties rekening te houden met de mogelijkheid deze functie te combineren met een versnelde bouw van woningen voor woningzoekenden. Als dit soort kansen zich voordoen, wil het college deze benutten.

2 Overeenstemming met eigenaren

De gekozen locaties zijn geen eigendom van de gemeente Haarlem of van het COA. De eigenaren worden door het COA benaderd om hen te informeren en te vragen naar de belangstelling voor het uitwerken van plannen voor de realisatie van duurzame opvang van asielzoekers in Haarlem. De eigenaren zijn al wel door de gemeente geïnformeerd over het voorgenomen besluit.

3 Het draagvlak voor asielopvang vraagt veel aandacht

De komst van asielzoekers leidt bij omwonenden en belanghebbenden tot vragen en soms tot onrust. Een goede lokale communicatie- en informatievoorziening is dan ook noodzakelijk om dit te verminderen.

4 De gebouwen hebben een kwaliteitsimpuls nodig

De gebouwen hebben een kwaliteitsimpuls nodig onder meer op het gebied van onderhoud, architectonische uitstraling en duurzaamheid. Het college geeft dit mee aan het COA.

6. Uitvoering

Rol COA

Gemeenten dragen de locaties aan, het COA is verantwoordelijk voor de verwerving en het geschikt maken van de locaties voor asielopvang. Nadat de gemeenteraden hun visie hebben gegeven op het concept regioplan, en hebben ingestemd met de voorgestelde locaties in hun gemeente, is het COA aan zet. De voorgestelde twee locaties in Haarlem worden aan het COA voorgelegd om te beoordelen (schouwen). Met het COA maakt de gemeente nadere afspraken ten aanzien van o.a. het maximum aantal personen per locatie, ruimtelijke kwaliteit, veiligheid en beheerszaken. Voor de gemeente Haarlem is een afspraak gewenst dat asielzoekers die een verblijfsvergunning toegekend krijgen van de IND door het COA gekoppeld worden aan de gemeente Haarlem. Indien mogelijk worden er afspraken gemaakt over specifieke gewenste doelgroepen zoals bijvoorbeeld LHBTIQ+asielzoekers.

Communicatie

Na besluitvorming door de raad met betrekking tot de twee locaties informeert de gemeente de omwonenden van de twee locaties en betrokken stakeholders. In april organiseert de gemeente twee informatieavonden voor omwonenden en bewoners, een per locatie. Hierbij zijn collegeleden aanwezig. De [website](#) over de asielopvang in Haarlem wordt continu bijgehouden. Na overdracht van de locaties aan het COA vindt communicatie met name plaats door het COA.

7. Bijlage

1. Longlist locaties